

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 10
la Hotărârea Consiliului INJ nr. 18/2
din 18 octombrie 2024*

CURRICULUM
la disciplina
**„METODICA INVESTIGĂRII INFRAȚIUNILOR INFORMATICE ȘI ÎN DOMENIUL
TELECOMUNICAȚILOR”**
(candidați la funcția de procuror)

AUTORI:
Ion BUNICA,
Procuror în Procuratura municipiului Chișinău,
Oficiul Principal, delegat în Procuratura Generală
formator INJ

_____ AVIZAT
Șefa Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. PRELIMINARII

Metodica investigării de către procuror a infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor este disciplina care elaborează metodele tactice și procedeele de descoperire, investigare și cercetare a infracțiunilor date.

Studiul acestei discipline este deopotrivă necesar și util pentru audienți, constituind un esențial ajutor pentru formarea deprinderilor la descoperirea și fixarea urmelor, elaborarea tacticii efectuării anumitor acțiuni procesuale și metodelor de cercetare a infracțiunilor informatice.

Disciplina urmează să se îmbine armonios cu lucrări practice/de laborator și cu experimente judiciare, dând posibilitate audienților să se deprindă cu mijloacele tehnice și metodele practice de cercetare.

Investigarea infracțiunilor informatice este un proces important, mai ales din perspectiva probatoriului, ținând cont de specificul anumitor categorii de infracțiuni.

Din aceste considerente, în prezentul curriculum este acordată suficientă atenție nu doar ideii de acumulare a cunoștințelor teoretice, dar și celei de formare a abilităților tipice domeniului de activitate, precum și a capacității de a transfera cunoștințele teoretice și abilitățile practice în situații nestandarde.

În context, curriculumul la disciplina „Metodica investigării infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor” se prezintă ca un document de politică educațională și, în același timp, drept un instrument juridic ce sintetizează stadiul formării profesioniștilor de resort în societate.

Curriculumul se axează pe nivelurile comportamentale, care au un grad divers de complexitate: cunoaștere, aplicare și integrare.

Scopul instruirii la disciplina „Metodica investigării infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor” rezidă în oferirea posibilității audienților în formarea deprinderilor practice necesare pentru inițierea investigațiilor în vederea administrării probelor pentru ca, în consecință, să fie realizate cu succes sarcinile procesului penal.

Instruirea în domeniul nominalizat va scoate în relief valorificarea potențialului fiecărui audient la o gândire analitică și de sinteză necesară atât în cadrul exercitării urmăririi penale cât și în cadrul conducerii urmăririi penale, precum și la susținerea acuzării în instanțele naționale.

Curriculum-ul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației procesual-penale în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate, a practicii judiciare, fapt care va permite viitorilor procurori să-și completeze și să-și aprofundeze cunoștințele teoretice cu abilități practice.

II. PRINCIPALELE OBIECTIVE ȘI COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei, audientul va obține următoarele competențe:

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să relateze despre scopurile exercitării urmăririi penale;
- să definească conceptele și principiile de bază ale procesului penal;
- să conștientizeze importanța procesului de probațiuni în cadrul procesului penal prin dobândirea probelor în modul stabilit de actele normative în vigoare, care ar servi la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptașului, la constatarea vinovăției sau nevinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei.

La nivel de aplicare:

- să identifice soluții concrete pentru problemele de ordin practic vizând efectuarea acțiunilor procesuale în scopul administrării mijloacelor de probă în procesul penal, ținând cont de particularitățile acestor categorii de infracțiuni;

- să utilizeze mijloace tehnice speciale la efectuarea acțiunilor procesual-penale sau măsurilor speciale de investigații;
- să fie capabil să formuleze întrebări față de specialiști și experți în vederea atingerii scopurilor dispunerii constatării tehnico-științifice și medico-legale sau efectuării expertizelor;
- să formeze deprinderi de organizarea lucrului colaboratorilor organelor de drept în cazul efectuării acțiunilor procesuale de cercetare la fața locului, reconstituirea faptei, experimentului în procedura de urmărire penală, efectuarea percheziției și ridicarea de obiecte, etc.

La nivel de integrare:

- să formeze capacități de transfer al cunoștințelor teoretice și a abilităților practice în situații atipice, soluționarea situațiilor dificile, rezolvarea unor sarcini cu un grad sporit de complexitate în cazul realizării acțiunilor procesual-penale;
- să aprecieze importanța unui probatoriu în strictă conformitate cu legea, în vederea garantării și protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- să conștientizeze necesitatea direcționării activității organelor de drept la evidențierea circumstanțelor care dovedesc vinovăția bănuitului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovătesc, precum și circumstanțele care îi atenuează sau agravează răspunderea.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea activității disciplinei	Formator	Sem.	Total ore	Evaluarea
Metodica investigării infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor	I. Bunica	I	20 (4/16)	Evaluare continuă / Examen final (pentru candidații la funcția de procuror)

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

A.3.8. *Investigarea infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor*

Nr.	Tema instruirii	Numărul de ore
1	Aspecte introductive privind infracțiunile în domeniul informatic	1
2	Reglementarea criminalității informatice. Conceptul de „criminalitate informatică”.	2
3	Caracterizarea generală a infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor. Tipurile infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor.	4
4	Atacurile sistemelor informatice. Investigații informatice. Practica	3

<p>sau punerea ilegală la dispoziție a parolelor, codurilor de acces sau a datelor similare.</p> <p>9. Încălcarea regulilor de securitate a sistemului informatic.</p> <p><i>(Acces ilegal, falsul informatic, fraudă informatică, alterarea integrității datelor informatice ținute într-un sistem informatic, Interceptarea ilegală, perturbarea)</i></p> <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - determinarea deosebirilor și asemănarilor dintre infracțiunile în domeniul informaticii și telecomunicațiilor; - stabilirea semnelor obiective și subiective ale infracțiunilor prevăzute la art.259-261¹ din Codul penal; - recomandarea unor soluții de lărgire a sferei de aplicare a răspunderii penale pentru faptele săvârșite în domeniul informaticii și telecomunicațiilor; - delimitarea faptelor infracționale incriminate prevăzute la art.259-261¹ din Codul penal. 	<p>Seminare Studiu de caz Tablă flipchart</p>	<p>Soluționarea spețelor Examinarea dosarelor Întocmirea proiectelor de acte procesuale</p>
<p>Tema 5. Etapele investigării infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor</p>		
<p><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Probele și potențialele probe de pe dispozitive; 2. Sursa probelor electronice; 3. Cercetarea la fața locului; 4. Percheziția <p><i>(Probele, administrarea, ridicare și păstrarea)</i></p> <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea probelor electronice; - aptitudini de căutare prin intermediul surselor descrise; - posibilitatea întocmirii Procesului-verbal de cercetarea la fața locului (ex. stabilirea IP expeditorului unei scrisori electronice) - acțiunile premărgătoare efectuării percheziției; - efectuarea nemijlocită a percheziției; - particularități specifice a efectuării percheziției 	<p>Curs prelegere</p> <p>Seminare Studiu de caz Tablă flipchart Sala de calculatoare</p>	<p>Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică.</p> <p>Soluționarea spețelor Examinarea dosarelor Întocmirea proiectelor de acte procesuale</p>
<p>Tema 6. Atribuțiile procurorului în procesul depistării și cercetării cazurilor infracțiunilor informaționale și a fraudelor comise prin Internet.</p>		
<p><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Efectuarea acțiunilor de urmărire 	<p>Curs prelegere</p>	<p>Brainstorming. Lectura surselor din</p>

<p>penală;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Efectuarea măsurilor speciale de investigați; 3. Înaintarea acuzații; 4. Soluționarea cererilor și demersurilor. <p><i>(Rolul procurorului la efectuarea urmăririi penale)</i></p> <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - specificul acțiunilor de urmărire penală a infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor; - specificul măsurilor speciale de investigații la investigarea infracțiunilor informatice și în domeniul telecomunicațiilor - semnele obligatorii care urmează a fi incluse în actul de acuzare; 	<p>Seminare Studiu de caz Tablă flipchart Sala de calculatoare</p>	<p>lista bibliografică.</p> <p>Soluționarea spețelor Examinarea dosarelor Întocmirea proiectelor de acte procesuale</p>
<p>Tema 7. Probatoriul infracțiunilor comise în sfera informației computerizate. Tactica desfășurării procedurilor probatorii</p>		
<p><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Administrarea probelor electronice; 2. Analiza probelor electronice; 3. Utilizarea probelor electronice; 4. Prezentarea probelor electronice în instanța de judecată. <p><i>(Aptitudini necesare la investigarea infracțiunilor informatice)</i></p> <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea probelor electronice; - manipularea probelor electronice; - utilizarea softurilor la efectuarea analizei operaționale (IBM I2) 	<p>Curs prelegere</p> <p>Seminare Studiu de caz Tablă flipchart Sala de calculatoare</p>	<p>Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică.</p> <p>Soluționarea spețelor Examinarea dosarelor Întocmirea proiectelor de acte procesuale</p>
<p>Tema 8. Probleme, provocări și practica națională și internațională</p>		
<p><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Unele dificultăți întâmpinate la investigarea infracțiunilor informatice; 2. Analiza practicii naționale la investigarea infracțiunilor informatice; 3. Rolul autorităților naționale în investigarea infracțiunilor transnaționale; 4. Rolul autorităților naționale în domeniul cooperării internaționale. <p><i>(Convenția Consiliului Europei privind</i></p>	<p>Curs prelegere</p> <p>Seminare Studiu de caz Tablă flipchart</p>	<p>Brainstorming. Lectura surselor din lista bibliografică.</p> <p>Soluționarea spețelor Examinarea</p>

<p><i>Criminalitatea Informatică)</i></p> <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - problematica care poate să intervină în cadrul investigării infracțiunilor de criminalitate informatică; - echipe comune de investigații la investigarea infracțiunilor; - conservarea datelor informatice și cooperarea internațională. 	<p>Sala de calculatoare</p>	<p>dosarelor Întocmirea proiectelor de acte procesuale</p>
--	-----------------------------	--

VI. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

participarea audienților în cadrul orelor de curs și a celor practice;

realizarea activităților individuale/în grup;

redactarea unor acte procedurale în baza temelor studiate;

susținerea unor testări obligatorii care vor conține sarcini cu obiective de evaluare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;

pregătirea unui referat științific și/sau aplicativ pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

B. Evaluarea finală va consta în examen scris, care va fi alcătuit dintr-un bilet, ce va cuprinde două întrebări teoretice și sarcina practică ce va consta în întocmirea unui act procesual în baza unei spețe.

VII. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

1. Achim, Gheorghe, Metodologia investigării criminalistice a fraudelor informatice, Editura Omnia, 2000.

2. Acord de cooperare dintre Republica Moldova și EUROJUST, întocmit la Haga la 10 iulie 2014.

3. Aionițoaie C., Sandu I.E. (coordonatori), Bercheșan V., Butoi T., Marcu I., Pălănceanu E., Pletea C., Stancu Em. *Tratat de tactică criminalistică*. - Craiova: Carpați, 1992.

4. Albu, P. Crima organizată în perioada de tranziție – o amenințare majoră la adresa securității internaționale. București: Editura Ministerului Internelor și reformei administrative, 2007. 488 p. ISBN 978-973-745-054-8.

5. Alexei Barbăneagră, Codul Penal al Republicii Moldova, Comentariu, Editura ARC, 2003.

6. Amza, Tudor, Amza, Cosmin-Petronel, Criminalitatea informatică, Ed. Lumina Lex, 2003.

7. Арцишевский Г.В. *Выдвижение и проверка следственных версий*. - Москва, 1978.

8. Bercheșan Vasile. *Cercetarea penală (Criminalistica – teorie și practică)*. *Îndrumar complet de cercetare penală*. - București: ICAR, 2002.

9. Bica, Gheorghe, Mihail, Gheorghe, Infracțiuni săvârșite prin calculator, în Revista de Drept Penal 4/1996, p. 85-88.

10. Budeci A., Chintea S., Misail-Nichitin D., Didăc V. *Audierea copiilor victime-martori ai exploatării sexuale comerciale (îndrumar practic)*. - Chișinău, 2011.

11. Centrul Internațional La Strada Moldova. Ce este exploatarea sexuală online a copiilor? Ghid pentru profesioniști. Disponibil: <https://bit.ly/3D0dE0m>.
12. Ciopraga Aurel. *Criminalistica. Tratat de tactică*. - Iași: Gama, 1996.
13. Codul civil, adoptat prin Legea nr.1107 din 06.06.2002, republicat în MO 01.03.2019.
14. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24.10.2008;
15. Codul de executare al Republicii Moldova din 24.12.2004 (cu modificările și completările ulterioare);
16. Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Nr.122 din 14 martie 2003. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.248-251/699. În vigoare din 12 iunie 2003.
17. Codul fiscal, adoptat prin Legea nr.1163 din 24.04.1997.
18. Codul muncii, adoptat prin Legea nr.154 din 28.03.2003.
19. Codul penal al Republicii Moldova. Nr.985 din 18 aprilie 2002. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.41-44. În vigoare din 13 septembrie 2002.
20. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994(cu modificările și completările ulterioare);
21. Constituția Uniunii Internaționale de Telecomunicații.
22. Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală din 20.04.1959.
23. Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000.
24. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 04.11.1950;
25. Convenția privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, încheiată la Minsk la 22.01.1993.
26. Convenția privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională din 08.11.1990.
27. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10.12.1948;
28. Dolea, Ig. Codul de procedură penală (comentariu aplicativ): Textul cu modificările legislative operate până la 1 septembrie 2016. Chișinău: Cartea Juridică, 2016. 1172 p. ISBN 978-9975- 3111-3-7.
29. Dolea, Ig. Drepturile persoanei în probatoriul penal: conceptul promovării elementului privat. Chișinău: Bons Offices, 2009. 416 p. ISBN 978-9975-9927-7-0.
30. Dolea, Ig., ROMAN, D., SEDLEȚCHI, Iu., VIZDOAGĂ, T., ROTARU, V., CERBU, A., URSU, S. Drept procesual penal. Chișinău: Tipogr. Centrală, 2009. 784 p. ISBN 978-9975-78-833-5.
31. Doraș, S. Criminalistica. Chișinău: Tipogr. Centrală, 2011. 632 p. ISBN 978-9975-53-015-6.
32. Eurojust Cooperation. Disponibil: www.ec.europa.eu/justice/criminal/judicialcooperation/eurojust/index_en.htm;
33. Gheorghită, M. Metodica cercetării infracțiunilor săvârșite de structurile criminale organizate: Teză de doctor habilitat în drept. Chișinău, 2001. 260 p.
34. Gheorghită, M. Tratat de criminalistică. Chișinău: Tipografia Centrală, 2017. 872 p. ISBN 978-9975-53-834-3.
35. Gheorghită, M. Tratat de metodică criminalistică. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 531 p. ISBN 978-9975-71-606-2.
36. *Ghidul procurorului criminalist (în trei volume)*. - Timișoara: Helicon, 1994.
37. Hanga, Vladimir, *Calculatoarele în serviciul dreptului*, Ed. Lumina Lex, București,1996.
38. I. Mircea, *Criminalistică*, Ed. Fundației Chemarea, Iași, Ed. A II-a, 1994;
39. I. Mircea, *Criminalistică*, Ed. Fundației Chemarea, Iași, Ed. A II-a, 1994;
40. I. Mircea, *Valoarea criminalistică a urmelor de la locul faptei*, Ed. V. Goldis, Arad, 1996;
41. *Îndrumar metodic pentru procurori „Cu privire la metodică investigării infracțiunilor de omor”*;

42. Îndrumar metodic pentru procurori „Metodologia de efectuare a cercetării la fața locului, examinării corporale și a obiectelor”;
43. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr.320 din 27.12.2012 (cu modificările și completările ulterioare);
44. Legea cu privire la documentul electronic și semnătura digitală nr.264-XV din 27.06.2014.
45. Legea cu privire la informatică nr.1069-XIV din 22.06.2000;
46. Legea cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, nr. 467-XV din 21.11.2003;
47. Legea cu privire la Procuratură, nr.3 din 25.02.2016.
48. Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 114 din 18.05.2012.
49. Legea pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică nr. 6-XVI din 02.02.2009.
50. Legea privind activitatea specială de investigații nr. 59 din 29.03.2012.
51. Legea privind comerțul electronic nr. 284-XV din 22.07.2004 ;
52. Legea privind prevenirea și combaterea criminalității informatice nr. 20-XVI din 03.02.2009;
53. Legea privind securitatea cybernetică nr.48 din 16.03.2023 (*în vigoare din 01.01.2025*);
54. Miclea, D. Combaterea crimei organizate. București: Editura MAI, 2004. 347 p. ISBN 973- 8307-538.
55. Mihail Gheorghită „Tratat de metodică criminalistică”, Chișinău 2015;
56. Oganesean, A. Interacțiunea subiecților procesuali în cadrul cercetării cauzelor penale. Monografie, ed. Lexon-Prim, Chișinău, 2022, 223 p.
57. Ordinul Inspectoratului General al Poliției al MAI nr.138 din 11 noiembrie 2013 privind aprobarea instrucțiunilor referitoare la organizarea activității de urmărire penală în cadrul Inspectoratului General al Poliției al MAI.
58. Ordinul interdepartamental al Procurorului General, ministrului Afacerilor Interne, directorului Centrului Național Anticorupție și directorului general al Serviciului Vamal cu privire la evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni nr.121/254/286-0/95 din 18 iulie 2008.
59. Ordinul interdepartamental pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la constituirea și activitatea echipelor comune de investigații, nr.40/215/324-o/92 din 23.07.2014.
60. Ordinul interdepartamental privind aprobarea Instrucțiunii cu privire la modul de colaborare între organele de drept ale Republicii Moldova și Centrul cooperare polițienească internațională al 206 Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, nr.45/84/250/105/373 din 28 august 2014.
61. Ordinul Procurorului General privind aprobarea Regulamentului de activitate al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale. Nr.7/28 din 17 februarie 2017.
62. Ordinul Procurorului General privind aprobarea Regulamentului Procuraturii. Nr.24/28 din 24 septembrie 2016.
63. Păvăleanu, V. Drept procesual penal. București: Editura Pro Universitaria, 2016. 713 p. ISBN 978-606-26-058906.
64. Recomandarea R(85)10 cuprinzând normele de aplicare a Convenției Europene de Asistență Mutuală în Materie Infracțională, cu referire la comisiile rogatorii privind interceptarea telecomunicațiilor.
65. Recomandarea R(87)15 privind reglementarea utilizării datelor personale în munca de poliție.
66. Recomandarea R(88)2 privind pirateria în contextul existenței drepturilor de autor și a drepturilor conexe.
67. Recomandarea R(95)13 privind aspecte de procedură penală în legătură cu Tehnologia Informației;

68. Recomandarea R(95)4 privind protecția datelor personale în domeniul serviciilor de telecomunicații;
69. Recomandări metodologice pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant (*act de uz intern pentru procurori*) aprobate prin Ordinul Procurorului General nr.76/8 din 30.12.2013;
70. S. Brînză, V. Stati, „Calificarea infracțiunilor privind viața sexuală: controverse și soluții”. "Revista Națională de Drept", 2007, nr. 5, pag. 2;
71. S. Brînză, V. Stati, „Unele reflecții asupra practicii aplicării răspunderii penale pentru omorul intenționat” (Partea II) "Revista Națională de Drept", 2007, nr. 7, pag. 2.
72. S.Brînză, V.Stati, „Unele reflecții asupra practicii aplicării răspunderii penale pentru omorul intenționat” (Partea I) "Revista Națională de Drept", 2007, nr. 6, pag. 2;
73. Stancu Emilian. *Tratat de Criminalistică*. - București: Universul Juridic, 2002.
74. VasIU, Ioana, Infracțiuni comise prin calculator, în Revista de Drept Penal, nr. 2/1996
75. Vizdoagă, T., Eșanu, A. Datele neadmise ca probe administrate cu încălcarea drepturilor fundamentale ale omului. În: Revista Institutului Național al Justiției, 2018, nr.2, p.9-14. ISSN 1857-2405.
76. Wilson, G., McConville, M. *The Criminal Justice Process. Criminal Justice in Europe*. New York: Oxford University Pres Inc., 2002. 608 p. ISBN 978-0199-25-395-1.
77. Баев О.Я. *Тактика следственных действий*. - Воронеж, 1995.
78. Белкин, А. и др. Курс криминалистики. Общая часть. Москва: Юристъ, 2000. 784 с. ISBN 5-7975-0335-2.
79. Быховский И.Е. *Осмотр места происшествия*. - Москва, 1973.
80. Быховский И.Е., Корниенко Н.А. *Проверка показаний на месте*. - Ленинград, 1987.
81. Васильев А.Н. *Следственная тактика*, - Москва, 1976.
82. Гапанович Н.Н. *Опознание в следственной и судебной практике*. - Минск, 1978.
83. Дулов А.В., Нестеренко П.Д. *Тактика следственных действий*. - Минск, 1971.
84. Кергэс Имре. *Тактика и психологические основы допроса*. - Москва, 1965.
85. Коршунова, О. Курс криминалистики. СПб: Юридический Центр Пресс, 2004. 683с.
86. Поташник Д.П. *Криминалистическая тактика*. - Москва, 1998.
87. Филиппова, А. Криминалистика. Москва: Юрайт, 2015. 855 с. ISBN 978-5-9916-3267-6
88. Яблоков, Н. Криминалистика. Москва: ЮРИСТЪ, 2001. 718 с.
89. Камчатов К.В. и др Пособие *Методика борьбы с компьютерными преступлениями* – Москва 2020